

Varia.

Om *gevoelige tandhalzen* met een of ander causticum af te stampen, zonder daarbij het tandvleesch te etsen, neme men een stukje cofferdam ter grootte van een gulden, 't welk men op de gebruikelijke wijze met of zonder ligatuur (naar gelang van het meer of minder „hoog” liggen van het gevoelige gedeelte) om den tandhals appliceert. Door de capillaire werking vloeit het etsmiddel tot aan de uiterste contactplaats van tand en cofferdam onder het tandvleesch, zonder met dit laatste in aanraking te komen. Het zal in vele gevallen noodzakelijk zijn met watterollen op de gewone wijze droog te houden.

Ook kan men, als men langdurige inwerking noodig heeft, den vrijen rand van de cofferdam over de kroon omslaan en daar als een zak dichtbinden, waarbij men zorg moet dragen, het stukje cofferdam voldoende groot te knippen, om het wegtrekken van den hals tegen te gaan.

Een uitstekend middel om bij wortelkanaalbehandeling, *de reinigende en antiseptische werking van waterstof-superoxyd te versterken*, is de toevoeging van een weinig potasch of soda. Kleine dentikels laten bij deze behandeling gemakkelijk van den wand los en men krijgt onder de behandeling dikwijls den indruk, alsof nauwe kanalen meer toegankelijk worden. Voorzichtigheid bij contact met de weeke deelen is aan te bevelen. Het gewone 3% H_2O_2 is voor de behandeling alleszins voldoende.

Bij *gangraeneuse* wortelkanalen pas ik bij voorkeur *NaOH* toe. De putride pulpa wordt daardoor in een zeepachtige

massa veranderd, terwijl de doordringende lucht direct verdwijnt. Met de punt van een millersche naald breng ik een kleine hoeveelheid vast NaOH (door de hygroscopische werking vindt men aan den hals van de flesch en op de pijpjes steeds een laagje week geworden NaOH welke zich gemakkelijk aan de naald hecht) aan den ingang van het kanaal waar het direct vervloeit en pomp het vervolgens erin. Daarna wasch ik het uit met omwikkelde naalden gedoopt in H_2O_2 3%, waarbij in de eerste zitting (bij wijde kanalen, waarbij men niet behoeft te vreezen de septische massa door de apex te persen) in korten tijd de kanalen gedisinfecteerd en gereinigd kunnen worden. Daarna trik. formaline. Aanraking van het tandvleesch moet absoluut vermeden worden daar het middel vrij ernstige necrose veroorzaakt, analoog aan acid. arsenicosum.

Pas gelegde silikaat-vullingen overtrekt men het beste met een laagje gesmolten *kleefwas* (na afwassing van eventueel geapliceerde vaseline). Dit hecht veel beter dan gewone bijenwas. Bestrijking met vaseline doet de cofferdam bij het afnemen er gemakkelijk overglijden.

Als *isoleerende onderlaag* bij silikaat vullingen gebruike men chloropercha. Na verdamping van de chloroform heeft men een dun laagje gutta-percha, dat de ondersnijding niet wegneemt en op bepaalde gedeelten gemakkelijk met een bijlvormige excavator kan worden weggekrabd. Onder 't glazuur schemert het rose door! In dat geval neme men een oplossing van witte guttapercha in chloroform.

Kleine voorwerpen, stifttanden, brugjes en derg., kookt men het best uit in *reageerbuisjes*. Het gebruik van uitdampschaaltjes bederft de atmosfeer en doet de aanwezige metalen voorwerpen aanslaan. Om bij uitkoken met zoutzuur het uittreden van de zure dampen te verhinderen, stoppe men in den mond van het reageerbuisje een watte

prop. Bij 't koken is dan geen reuk waar te nemen en het voorkomt tevens bij onvoorzichtige verhitting het uitspatten der kokende vloeistof.

De vuurvaste steenen houdertjes van afgebrande gloeikousjes voor hangend licht, zijn bij uitstek geschikte *drievoetjes* voor soldeerwerk.

In herinnering worde gebracht de uitstekende *pijnstillende* werking van *verdund carbolzuur*. De hevigste napijn na extractie van periodontische kiezen en wortels verdwijnt *op staanden voet* na uitspuiting van de extractiewond met de *lauwe* 1½% oplossing. Er moet op gelet worden, de canule van de waterspuit goed diep in alveole te brengen om vooral het apicale gedeelte goed te bereiken. Bij lastige extracties, waarbij de processus erg beschadigd is, voorkomt de uitspuiting napijn.

Bij geleidings-anaesthesie van periodontische tanden, passe men steeds deze kleine behandeling toe om naderhand optreden van pijn te voorkomen.

Om van groote caviteiten met *diepgaanden cervicalen rand* en overwelvende pupil een goeden wasafdruk voor een inlay te verkrijgen, gebruike men evenals bij contourvullingen een matrix, welke men met vaseline bestrijkt, evenals den cervicalen rand. Men moet er acht op geven dat de matrix overal goed tegen den cervicalen rand aansluit. Door het inschuiven van een toegespitst lucifershoutje approximaal kan men de adaptatie verbeteren. Na afkoelen verwijdere men eerst de matrix. Het proximale gedeelte vertoont dan een gladde gewelfde vorm, welke verdere bewerking overbodig maakt.

Oude hoekstukboren waarvan men den kop afbreekt zijn uitstekende *stiften* voor *wasinlay's*. Naar gelang van de grootte van de inlay neme men een boor met dikker kopgedeelte.

In geval van nood kan men met *plastische zwavel* uitstekende temporaire vullingen maken in caviteiten met 4 wanden.

Gaatjes en gaten in cofferdam kan men (in den mond) *dichten* door er met de gewone rijwielbanden-solutie een rond geknipt lapje cofferdam overheen te plakken. Ook chloropercha is als plakmiddel goed bruikbaar. In den mond moet de omgeving van het gat vóór het opplakken even goed droog gemaakt worden.

Voor tandartsen-wielrijders is bij bandenpech cofferdam het gemakkelijkste reparatiemateriaal. Het kleeft direct en geeft geen hinderlijk omkrullen van de randen. Bij ontbreken van eenig materiaal is een postzegel wel eens een redder in den nood.

Het kan bijwijlen voorkomen, dat ons gevraagd wordt, een oud *ondergebit* *beter passend* te maken. Is door resorptie het gebit, te ruim geworden, dan ga men als volgt te werk. Men maakt met een radvormige querhiebbor de binnenvlakte ruw. Daarna begiet men deze met bijenwas en plaatst het gebit dat men in warm water heeft gedompeld, als de was nog geheel week is, in den mond. Daarna spoelen met koud water. Het overtollige wordt weggesneden, het gebit ingegipst met de tanden naar beneden en daarna tegenmodel gegoten. De was wordt dus door de kaoutschouk vervangen en men heeft zonder gevaar voor beetverhooging op eenvoudige wijze het euvel verholpen. Uit den aard der zaak is deze methode het best bij ondergebitten aan te wenden. Ook bij onderprotheses, voor de vervaardiging waarvan men door uitgegroeide kiezen en sterk geabsorbeerden processus geen onvertrokken afdruk kan krijgen en dus ook geen perfect zittend gebit, is die methode met succes toe te passen.

De *glazen naaldenkokertjes* waar de millersche naalden in verpakt zijn, kunnen voor tweeërlei gebruik dienst doen.

1e. Als amalgameerings-apparaat door kwik en vulsel daarin te schudden.

2e. Als maatglaasje voor injectievloeistof,

voor hen die de novocain-thymol en suprarenin-oplossingen voor het gebruik mengen. Met een glasviltje geeft men op den buitenwand een vijlstreekje voor 1, 1½ en 2 c.M³. welke maten men het eenvoudigst verkrijgt door het buisje met de overeenkomstige hoeveelheden water te meten.

Injectienaalden laten zich voor elken insteek uitstekend *desinfecteeren* door bestrijken met joodtinctuur. Men ziet het dunne laagje jodium zienderoogen verdampen. Van een aantasten van de naald heb ik niets kunnen merken. Voor het insteken perse men eerst een druppeltje vloeistof uit, daar in de punt van de naald mogelijkerwijs een vermenging van de vloeistof met wat jood-tinctuur kan plaats hebben.

Om de *naalden* voor uit- en inwendig *roesten* te beschutten, bestrijke men ze van buiten en binnen met een laagje, door verhitting gesteriliseerde vaseline, waaraan men een weinig thymol kan toevoegen. Met het bijbehorende messingdraadje pompt men de vaseline in de canule.

Voor 't gebruik reinigt men de canule met benzine of chloroform.

Zijden draden voor orthodontische doeleinden kan men gemakkelijk *weerstandskrachtiger maken* tegen vocht door ze eenige malen over een stukje gele was te trekken.

Zij, die anti-calcine toepassen kunnen voor de applicatie uitstekend een *gewoon pincet* gebruiken, waarvan men de punten vooraf met een dun waslaagje heeft overtrokken om de aantasting te voorkomen. Op deze wijze kan men gemakkelijk de noodige hoeveelheid in de tandvleeschzakken laten vloeien, waar het door de capillaire werking zich om den tandhals verspreidt.

Diatorics kan men een *steviger houvast* geven in de kaoutchouk, door voor het stoppen een stukje 14 kar, gouddraad van 0.2 m.M. door de gaatjes te steken en de vrije einden naar binnen om te buigen. Vooral bij opgeslepen 1e praemolaren is dit aan te bevelen om afbijten te voorkomen.

Bewaar de afgeknipte einden van te lange regulatiebeugels; ze komen uitstekend te pas als steunstiften bij het maken van groote contour amalgaam vullingen zonder voldoende verankering in het tandweefsel. De schroefwindingen bevorderen het houvast zoowel in 't wortelkanaal als in het amalgaam. Nieuw-zilver wordt, gelijk bekend, niet door kwik aangetast.

Evenals meerdere protheses en reparaties in één cuvet, kan men ook met succes 3 à 4 *kleine inlays* in één ring inbedden. Daartoe worden alle inlays afzonderlijk omgeven met een laagje inbedmassa welke men hard laat worden. Daarna bedt men ze gezamenlijk in den ring in zoodanig, dat de uitstekende stiften elkaar op één plaats kruisen, waar men ze gemakshalve vooraf kan fixeeren door een weinig kleefwas. De eerste laag inbedmassa verhindert, dat de inlays elkaar zouden kunnen raken. De naderhand conisch uitgesneden inbedmassa moet zijn diepste punt hebben bij het stukje kleefwas. Na wegtrekken van de stiften ziet men de kanalen naast elkaar liggen. Door de schuine stand van de stiften is natuurlijk de kracht waarmee de gesmolten metaal massa bij de slinger methode in de kanalen gedreven wordt, geringer dan bij verticalen stand, tenzij men stoom of andere gasdruk toepast, daar deze in alle richtingen gelijk is.

Men moet er op letten, voldoende hoeveelheid metaal te nemen.

De voordeelen van deze methode zijn besparing van gas en vooral van tijd.

Strips en papierschijfjes worden door het speeksel al spoedig doorweekt en dientengevolge onwerkzaam. De

kortstondige levensduur kan men verlengen door ze van te voren aan beide zijden met vaseline te bestrijken.

Om bij het caoutchouk stoppen het hinderlijke *loslaten* op ondiepe plaatsen tegen te gaan, bestrijke men het model van te voren met een oplossing van *caoutchouk* in *chloroform* of benzine.

Gebruik bij geleidings-anaesthesie de 42 m.M. canule *niet* in het lange aanzetstuk C. van Guido Fischer's injectiespuit, maar in de korte schroefhuls B. Na de insteek blijft er dan een langer gedeelte van de canule zichtbaar, zoodat bij eventueel afbreken ('t welk gewoonlijk vlak bij de schroefhuls geschiedt) men het fragment gemakkelijk met een pincet kan verwijderen. Breekt de naald bij 't lange aanzetstuk af, dan kan het misschien gebeuren, dat het wangslimvlies reeds bij een onverwachte mondbeweging van den patiënt over het kortere eind heenschuift, waardoor men de naald moeilijk zou kunnen terugvinden. Al is bij gebruik van roestvrije naalden en voorzichtige insteek, afbreken praktisch onmogelijk, tòch is het goed, deze kleine voorzorgsmaatregelen te nemen.

BUISMAN.

Ter waarschuwing.

In hun eigen belang verzoek ik hen, die het goede voor-nemen mogen hebben het een of ander artikel uit een buiten-landsch periodiek voor ons Tijdschrift om te werken of te vertalen, daarvan altijd direct mededeeling te doen aan den redacteur, onder wiens afdeeling het ressorteert, zelfs vóór dat ze aan dat voornemen begin van uitvoering hebben gegeven.

Het is, om een voorbeeld te noemen, voorgekomen dat het belangrijke stuk over „het contactpunt” van Prof. C. N. Johnson, hetwelk door collega M. de Boer zoo verdienstelijk vertaald is voor ons, tegelijkertijd werd bewerkt door collega Coebergh, die daarmee dus een, après tout, overbodige arbeid verrichtte.

v. Ht.

Wij lezen in het Ned. Tijdsch. v. Geneesk. 9 Aug. 1913 het volgende:

Een bul aangeboden . . . Honoris Causa.

„Als het den mensch gezet is de cirkelbaan te loopen dan rest den arts, dorstende en hongerende als hij weldra zal worden, de oud- vaderlandsche scheerwinkel.” Deze voorwaardelijke voorspelling van Krul in zijn „Haghe-Doctoren” is al een aardig eindje op weg. De post verraste ons dezer dagen met een bundeltje reclamepapier met het opschrift: „vertrouwelijk”. Ik mag het vertrouwen der ondernemers dan ook niet schenden en zal dit ook niet doen, omdat iedere vermelding van den naam der onderneming de reclame bevordert. Het geldt een naamlooze vennootschap, die tandreinigingsmiddelen verkoopt, en . . . o teederheid . . . van haar winst een gedeelte zal schenken aan de Nederlandsche Vereeniging tot Bestrijding van Tandbederf.

Het bestuur der vennootschap bestaat uit drie leden, waaronder een *arts* van nog al aanzienlijke positie. En nu wordt de medewerking der collega's ingeroepen, welke zal hebben te bestaan in het ophangen van een reclameschilderij in den vorm van een bul, waarvan een verkleinde afbeelding wordt toegezonden. Opdat men wete, wat men op deze wijze aanbeveelt, worden, met verzoek van geheimhouding, de recepten der pasta's, mondwateren en tandpoeders ingesloten.

Natuurlijk niets bijzonders. Onze scheerwinkel behoeft dus niet zonder aanlokkelijke prentjes te blijven. Wij wachten nog slechts op de mooie juffersgestalten der haarmiddel-fabrikanten, en dan is de cirkelgang ten einde.

Pijnlijk doet het aan, op een lijst van aanbevelingen dezer middelen, te midden van een groot aantal tandmeesters, al weder enkele artsen — het zijn er slechts 3 — aan te treffen; hoe lang zal het nog duren voordat allen inzien, hoe verkeerd, maar hoe dwaas het tevens is, zich voor den reclame-wagen zijns naasten te laten spannen!

Hoewel aromatische oliën ook in de middeltjes zijn gemengd, toch maakt de geheele zaak een zeer onfrisschen indruk.

Aqua camphorata.

In een in het vorig nummer voorkomend artikel onder bovenstaanden titel zou onvolledigheid tot misverstand aanleiding kunnen geven. Kamfer houdt de *zuivere* oplossing goed, maar is niet staat eene verdachte vloeistof te te verbeteren. Derhalve moet zoowel de bereiding van Aq. camph. als de daarmee bereide oplossing met zorgvuldigheid geschieden. Ook worde bij het gebruik de vloeistof niet uit het fleschje, maar uit uit een daarvoor bestemd glaasje (horloge-glaasje) opgezogen. Eene door onzorgvuldige behandeling troebel geworden vloeistof kon voor injectie niet meer dienen, en ook niet door filtratie verbeterd worden.

Na afzending van het artikeltje maakte ik kennis met een nieuw fakribaar „Narcosia” (van G u d e & C o. Berlin-Weissensee); dit prepraat, bevattende extr. Hamamelis, komt mij voor, inderdaad snellere genezing der extractiewonden te geven, en dus de voorkeur te hebben boven andere en eigen preparaten, die ondanks alle voorzorgen de genezing wel eens vertragen.

T. K. L.

Voor Harcline-snow (blz. 444) leze men Hazeline-snow.

Vaccinebehandeling in Pyorrhœa Alveolaris.

Oh, vreeselijke ziekte, die suppuratieve ontsteking der tandkassen. De tandarts is immer ten einde raad, welk middel hij aanwenden zal, om te trachten die ziekte te bestrijden, want genezen kan hij ze toch niet.

De Therapie is, zooals wij weten, zeer uiteenlopend

en dubieus; nog al begrijpelijk, daar de aetiologie zelf nog niet met juistheid is vastgesteld.

De moderne geneesmethode brengt ons echter een stap voorwaarts maar voleindigd is de taak nog niet; ook zijn de resultaten zeer twijfelachtig: wij kunnen echter de ondernomen proeven en verkregen resultaten op prijs stellen.

Dr. Wright's „Ospsonius”, de nieuwste therapie bij Pyorrhoea alveolaris verdient zeker alle aanbeveling en niet van weinig belang is het hier mijne meening er over uit te spreken.

Het inoculeeren is geen nieuwigheid; Koels, Pasteur en andere verdienstelijke bacteriologen hebben proefondervindelijk bewezen, dat dit de eenige manier is, om de cellen in het lichaam te stimuleeren en zodoende de inwerking van den ziekteveroorzakende bacil te bestrijden of tegen te gaan.

Ik ben echter persoonlijk van meening, dat het vaccineeren met eenig serum, van welk aard dan ook, nimmer geheel aseptisch kan' geschieden. Asepsis, bij het inoculeeren in tandheelkundige operaties is precies eender aan die bij algemeene chirurgische bewerkingen: het geldt hier het inbrengen van stof (stoffen) in het lichaam, die door phagocytose de in het lichaam aanwezige ziektekiemen vernietigt en ook weten wij niet met gegronde zekerheid of het organisme waaruit de stof verkregen is, zich enkel en alleen tot het in betrokken staande ziektegeval, beperkt; i.c. Syphilis, Tuberculose en andere infectieziekten, waartegen wij niet genoeg kunnen waken, en waarbij kans van infectie kan bestaan.

Wij zullen echter met eene zekere berusting moeten afwachten, welke de resultaten zijn, verkregen bij de vaccinetherapie.

MORPURGO.

Aug. 4, 1913.

Langham, Saskatchenwan, Canada.

Albrechtsche wortelkanaalvulling.

Een nieuw preparaat voor 't vullen van wortelkanalen is de volgens aanwijzing van tandarts Albrecht (uit Frankfort) bereide vloeistof, die de voordeelen der bestaande goede wortelkanaalvullingen bezittende (goede afsluiting der kanalen, geen contractie van het vulmateriaal) hare nadeelen nochtans zoude missen. De vloeistof is bruin van kleur, bezit een groote viscositeit, en aan de vrije lucht blootgesteld, wordt ze binnen korten tijd steenhard.

In wortelkanalen ingepompt daarentegen, verkrijgt ze — reeds vrij spoedig — een gelatineuze consistentie, zoodat ze bij eventueele reïnfectie gemakkelijk te verwijderen is. Verder zou deze vulling gedurende een reeks van jaren een desinfecteerende werking uitoefenen op het omliggend weefsel.

Pulpacavol.

In de „Oesterreichische Zeitschrift für Stomatologie“ publiceert Boenecken de resultaten van door hem gedane onderzoekingen van eenige nieuwere bij wortelkanaalbehandeling gebruikte antiseptica.

Ten aanzien van de bactericide werking van Pulpacavol^{*)} komt hij tot een geheel negatief resultaat: de sterilisatie van 't tandbeen is een slechts zeer oppervlakkige; de dieper in de dentinekanaaltjes en apicale pulpavertakkingen aanwezige microorganismen blijven zelfs na een 10 min. lange inwerking van geconcentreerd pulpacavol intact.

---

^{*)} Pulpacavol is een volgens aanwijzingen van Prof. Fischer samengesteld preparaat, naar thymol en campher riekend. Als hoofdbestanddeelen zou 't bevatten: thymol, chlorphenol en campher.

Zulks in tegenstelling met 't thymol: nadat B o e n e c k e n een geconcentreerde thymoloplossing gedurende één minuut op een geheel geïnfecteerden radix had laten inwerken, was 't zelfs na 8 dagen geheel onmogelijk nog cultures te kweken.

Deze resultaten sluiten zich geheel aan bij 't geen M o r a l vond bij zijn proefnemingen met pulpacavol.

Th. E. de J. C.